

sînt descrise și explicate în cadrul lor de natură și în contextul istoric. Fără pedanterie, dar și fără superficialitate, sîntem făcuți să asistăm la apariția templului ca tip arhitectonic, apoi la crearea celor trei ordine tradiționale, studiate în monumentele reprezentative ajunse la cunoștința noastră. Pe parcurs, se dă cititorului puțința să afle nu numai caracteristicile mai notabile ale tuturor acestor clădiri, dar și chipul cum s-a ajuns la cunoașterea lor amănunțită, începînd cu impresiile de călătorie ale sec. al XVIII-lea, trecînd prin observațiile deschizătoare de drumuri ale unor Cockerell și Penrose, pînă la studiile cele mai adîncite din zilele noastre.

Cum am mai spus-o, ilustrațiile sînt noi și sugestive, prezentarea grafică și legătura de o sobră eleganță. În ansamblu, o realizare pentru care autorul și editorul se cuvin felicitați și îndemnați să ducă mai departe o muncă atît de utilă.

D. M. Pippidi

V. D. BLAVATSKI, *Античная археология северного Причерноморья*, Moscova, 1961, 229 p.

Literatura rusă și sovietică cu privire la antichitatea greco-romană de pe litoralul nordic al Mării Negre și la influențele exercitate de ea asupra interiorului continental este foarte abundentă. Această parte a lumii vechi, care a dezvoltat o civilizație puternică și originală, a constituit încă din veacul trecut obiectul a numeroase studii. S-a impus astfel necesitatea ca, la intervale mai mult sau mai puțin scurte, să se facă suma rezultatelor în cadrul unor volume speciale. Tradiția unor asemenea lucrări este veche și ilustră. În ultima vreme, prin amploarea pe care au luat-o atît cercetările în orașele antice propriu-zise cît și asupra civilizațiilor parahelene din preajma lor (scitii, sino-meoții, sarmații etc.) se remarcă tendința ca lucrări epitomatoare să fie consacrate exclusiv cercetărilor întreprinse în orașele antice riverane, delimitîndu-se din ce în ce mai precis ceea ce este grecesc, respectiv roman, în raport cu ceea ce este derivat, influențat de acesta.

Cartea prof. V. D. Blavatski de la Universitatea din Moscova este o lucrare consacrată exclusiv antichităților greco-romane. Volumul se adresează marelui public iubitor de antichitate. Astfel în prima parte a lui, care s-ar putea intitula, după o celebră colecție a editurii Hachette, « Viața de toate zilele în orașele nord-pontice », se pune accentul nu atît pe aspectele suprastructurale ale civilizației, deși există în volum capitole tratînd despre artă, arhitectură etc., ci asupra economiei, creșterii animalelor, agriculturii, meșteșugurilor, comerțului, monedelor. Predomină documentele arheologice asupra celor literare, epigrafice. O a doua parte a cărții este consacrată unei treceri în revistă a principalelor așezări și necropole greco-romane: Tyras, Olbia cu așezările sale rurale, Chersones cu micile orașe dependente și teritoriul agricol, cetatea romană Charax, regatul bosporan cu orașele sale mari și mici, cu așezările rurale și sistemele sale de fortificație. Aceste prezentări sînt însoțite de scurte informații cu privire la istoricul săpăturilor arheologice; cum e și firesc, autorul scoate în relief activitatea profesorului său B. V. Farmakovski, considerînd că cercetările sale « au jucat un rol foarte mare în dezvoltarea arheologiei naționale ». Cartea se încheie cu o bibliografie a principalelor lucrări sovietice asupra subiectului.

Petre Alexandrescu